

Gjenbruksmaterialer som en ressurs i barnehagen

Hvordan kan en bruke gjenbruksmaterialer som en kreativitetsfremmende ressurs i barnehagen?

Ingrid Ulvund
Kandidatnummer: 7015

Bacheloroppgave
BKBAC3900

Trondheim, Mai 2018

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innhold

1. Innledning	2
1.1 Bakgrunn for valg av tema	2
1.2 Problemstilling	2
1.3 Oppgavens oppbygging	3
2. Teoridel	3
2.1 Gjenbruk	3
2.2 Barnehagens rom	6
2.3 Kreativitet	8
2.4 Skapende prosess	9
3. Metode	11
3.1 Kvalitativ metode	11
3.2 Intervju	11
3.3 Valg av informant	12
3.4 Etske retningslinjer	12
3.5 Analyse av data	13
3.6 Kritikk til metode	13
4. Funn og drøfting	15
4.1 Gjenbruk og materialet i barnehagen	15
6. oppsummering og avslutning	23
7. Litteraturliste	25
8. Vedlegg	27
8.1 Vedlegg 1	27
Informasjonsskriv til informanten	27
8.2 Vedlegg 2	28
Intervjuguide	28

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Under min utdanning på Dronning Mauds minne høyskole, har jeg vært i tre ulike praksisbarnehager. I disse praksisbarnehagene har det vært forskjellig grad av hvor mye de bruker gjenbruk aktivt i barnehagen. To av dem gjorde det som et resultat av søknadsprosess til grønt flagg, og den tredje brukte det som en del av Reggio Emilia-pedagogikken. Jeg ville derfor undersøke om hvordan dette kan være en ressurs i barnehagen i seg selv. Det å ha grønt flagg betyr at barnehagen har et ekstra fokus på miljøarbeid. Der velger de seg ut et miljøtema de vil jobbe for å forbedre eller utvikle i barnehagen. De fleste starter som oftest med å utvikle et godt system for resirkulering, og tar ofte vare på overskuddsmateriell som de kan komme til nytte. Når de har tilstrekkelig tiltak og dokumentasjon kan de søke om grønt flagg.

Jeg ville derfor undersøke om det var mulig å bruke gjenbruksmaterialer uten å ha det miljøbevisste aspektet som hovedprioritet, men som et positivt utfall. Jeg tenker at en ved å bruke gjenbruksmaterialer på en riktig måte, så får barna med seg gode holdninger og opplevelser som de kan ta med seg videre i livet. I dagens samfunn er det viktig å kunne sette spørsmål til hvordan en bruker materialene og ressursene en har rundt seg. Og derfor tenker jeg det er lurt å ha et bevisst forhold til gjenvinning i barnehagen, for å kunne være gode rollemodeller for barna. I denne prosessen har jeg fått et økt innblikk i hva mine holdninger til temaet kan gi tilbake til samfunnet, men også hvilken unik kunnskap det gir barna.

Fra tidligere har jeg svennebrev som gullsmed og jeg syr en del, og det var derfor viktig for meg å bruke en del av dette inn i min bacheloroppgave. Som gullsmed er det spesielt viktig å ta vare på restmateriale og kjenne dets begrensninger for å gjøre det til noe nytt; det som er særegent der er jo at en kan smelte det om på nytt. Jeg er derfor kjent med å utnytte et materiales ressurser på en helhetlig måte.

1.2 Problemstilling

Min problemstilling er:

Hvordan kan en bruke gjenbruksmaterialer som en kreativ ressurs i barnehagen?

1.3 Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven er delt inn i fem kapitler. Først er denne innledningen. Andre kapittel er teorikapittelet, der kommer jeg til å presentere teorien som er relevant for å få belyst problemstillingen min. Det tredje kapittelet er om metode, og her viser jeg hvilken metode jeg har brukt for å finne svar på problemstillingen. Her presenterer jeg også valg av metode og hva jeg gjorde for å samle informasjonen jeg trengte for å forske videre. I det fjerde kapittelet har jeg slått sammen funn og drøfting. I dette kapitelet bruker jeg funnene og drøfter de i lys av teorien jeg har presentert tidligere. Og helt til slutt runder jeg av i kapittel fem, som er en oppsummering og avslutning.

2. Teoridel

I dette kapittelet har jeg valgt å presentere fire hovedtemaer som er relevante for å kunne svare på min problemstilling. Disse hovedtemaene er: Gjenbruk, kreativitet og skapende prosesser.

2.1 Gjenbruk

Gjenbruk er en betegnelse på materialer som har blitt brukt før, men som noe annet. Dette knyttes ofte til miljøvern, og med et fokus på at materialene kan brukes igjen (Bråten & Kvalbein, 2014, s. 22). Gjenbruksmaterialer gir muligheter til at ting kan bli noe annet. Barn utvikler sin kreativitet i møte med slike materialer. Barn kan endre på et kjent materiale og gjøre det til noe annet. Tingene fungerer her som ting, materiale og rekvisitter i lek.

Begrunnelsen for gjenbruk i barnehagen er ofte økonomiske årsaker, derfor kalles disse materialene ofte gratismaterialer. Av de kreativitetsfremmende kvalitetene som ligger i selve materialet (Waterhouse, 2013, s. 168). Gjenbruksmaterialer er materialer som er lett tilgjengelige. Og mye av det som blir kastet i dagens samfunn, er bra nok til å brukes på nytt, eller trenger et nytt hjem. Gjenbruksmaterialer kan være så mangt, enten det er stoffrester, gamle CD-er eller papprester har de til felles at de kan brukes på nytt. Barns og voksnes kreativitet og fantasi utfordres i møte med gjenbruksmaterialer. Rinaldi skriver om to typer tenking, konvergent tenking og divergent tenking. Konvergent tenking er hvordan en repeterer, og i divergent tenking handler det om å omorganisere elementer. Her kombinerer en materialer som er "uvanlige" sammen til å bli noe nytt. Små barn har vanskelig for å koble dette på grunn av mangel på opparbeidet teorikunnskap. Deretter snakker Rinaldi om hvorfor

det er vanskelig også for oss voksne (2009, s. 128). "For det første fordi konvergent tenking er praktisk, men også fordi det å gi slipp på måten en tenker på, ofte innebærer svekket makt" (Rinaldi, 2009, s. 129).

For å finne ut hvordan gjenbruksmaterialer kan brukes i lek, så må en vite litt generelt om leketøy. Leker kan være så mangt, og det kan gi forskjellige assosiasjoner ut ifra forskjellige situasjoner og kontekster. Brønstad og Øksnes skriver at leketøy kan være hva som helst, og det blir et leketøy ved at barn bruker tar det med seg inn i leken (2014, s. 218). Nå til dags finner en konkretiserte leketøy overalt, og det er som oftest miniatyrgaver av ekte ting, og de har derfor definerte bruksområder. Lillemyr skriver om hvordan leketøyindustrien nå til dags kan få innsamlet inn haugevis av data, siden barnehagen har blitt en så stor del av samfunnet. Som han sier, gjør dette at en som pedagog og forelder må være bevisste i valg av leker (2011, s. 53). Leketøy kan like så godt som produserte leker også være steiner, pinner, knapper m.m. Som Brønstad og Øksnes, påpeker også Lillemyr at et leketøy blir definert som leketøy først når barnet eller en gruppe barn tar objektet med inn i leken. Dette kalles leketøyets "virtualitet", og med det menes det at barna ved hjelp av leken kan omforme et objekt til å få en helt annen betydning enn det det er. For eksempel at en bil kan bli til et fly. Og på samme måte kan altså udefinerte materialer også bli til hva som helst i leken (2011, s. 54).

Objekter kan ha forskjellige kvaliteter. Dette kan være forskjell i overflate og tekstur, tyngde, holdbarhet og farger. Forskjellige materialer gir forskjellige kvaliteter, enten det er for å støtte den estetiske verdien i et objekt eller materiale valgt på grunnlag av kvalitet (Bråten & Kvalbein, 2014, s. 159).

Bråten og Kvalbein skriver om avfallspyramiden. På tredje nivå finner vi materialgjenvinning. Her tar man vare på ressursene i et materiale ved å bruke de på nytt i noe annet. For mange assosieres gjenvinning med søpla en sorterer og kaster i søppeldunken. Det kan være materialer som får et nytt liv etter å ha blitt bearbeidet til nye produkter. I kunst og håndverk derimot brukes ofte ordet materialgjennbruk i stedet for gjenvinning. I dette legger en større vekt på egenskapene et materiale har. Små budsjetter gjør at en må være på utkikk etter materialer som koster mindre (2014, s. 24-25). Å se muligheter i materialene gjør at en må tenke utenfor boksen, og en må kunne se på materialenes egne muligheter til å bli noe helt annet.

Kjært barn har mange navn, og det har også begrepet gjenbruksmaterialer. Her er det viktig at en bruker ord som er positivt ladet, siden ord som søppel kan gi dårlige assosiasjoner. Forskjellige ord som har blitt brukt er; verdiløse materialer, restmaterialer, søppelmaterialer. Derfor har Bråten & Kvalbein valgt å bruke ordet "verdifulle materialer" for å vise hvilke muligheter som ligger i materialet. Waterhouse kaller materialet for "kreativitetsfremmende materialer", og vi kjenner også til begrepene "overskuddsmaterialer" eller "Re-Mida-materialer" gjennom barnehagefilosofien Reggio Emilia. I Reggio Emilia er materialene som regel overskuddsmaterialer fra industrien. Videre skriver de om hvordan disse ordene ikke gir mulighet til å verdi-vurdere materialet ut ifra ordet (Bråten & Kvalbein, 2014, s. 29).

"Gjennom å gjenbruke ting i en formingssammenheng kan barn erfare at ting er mer enn noe vi bare bruker og forbruker, men en ressurs med høy verdi" (Bråten & Kvalbein, 2014, s. 26)

De voksnes holdninger til gjenbruksmaterialer er svært viktige når det kommer til vårt arbeid i barnehagen. Barna gjenspeiler våre holdninger og plukker de raskt opp. Får barna gode assosiasjoner til gjenbruksmaterialer, gir en de på samme tid positive holdninger til å bruke ting på nytt (Bråten & Kvalbein, 2014, s. 27).

Det finnes mange gode aspekter i det å bruke gjenbruksmaterialer i barnehage. Bråten & Kvalbein skriver om hvordan gjenbruksmaterialer kan brukes i sammenheng med barnehagens rammeplan. Dette er rammeplanen fra 2011, og den er ikke i bruk lengre, men en kan også trekke videre konklusjoner med dagens rammeplan fra 2017. De trekker også frem den tverrfaglige aspektene som gir rom for å trekke inn fag som matematikk og norsk. Erfaringen med gjenbruksmaterialer er at det blir lettere å samle barna rundt et objekt, og de kan snakke om tingens historie og fabulere rundt dette. (Bråten & Kvalbein, 2014, s. 196) Som Bråten & Kvalbein skriver også Odegard om hvordan gjenbruksmaterialer oppfordrer til samarbeid barna i mellom (2010, s. 14).

"Gjenbruksmaterialer har, gjennom det å bli reddet fra søppelkassen, tapt sin funksjon, og dette appellerer til barna og får dem til å samarbeide og konstruere på alle tenkelige og utenkelige måter uten at det de lager behøver å navngis eller bli noe som helst" (Odegard, 2010, s. 2).

Gjenbruksmaterialer kan igjen brukes til å lage noe annet. En må ha et behov som en tenger dekket. Som Bråten & Kvalbein skriver må en forstå tingen. En må vite hvilke egenskaper materialet og tingen gir, og hvordan det er å bearbeide. En må og bestemme i hvilken grad en

skal forholde seg til den opprinnelige formen. Bråten & Kvalbein sier at en kan bearbeide en ting i fire ulike grader, og de bruker en ketchupflaske som eksempel. Disse måtene er: *materialutvinning* hvor en bearbeider materialet, *materialoppløsning*, materialet smeltes og blir til noe helt annet, *kontekstendring*, flasken er lik bare gjort til en såpeflaske, og *formutvinning*: En bruker en form av flasken en liker til å lage noe annet (2014, ss. 173-175).

Som Odegard skiver så har ikkje gjenbruksmaterialene noen fasitt ihva de kan bli brukt, og det er akkurat dette gjør det ekstra spennende å jobbe med. Videre beskriver hun om mosaikkfliser som et ypperlig materiale å presentere for barna. Siden disse kan ha mange forskjellige farger og de kan sette de sammen til enkle mønster, og konstruksjoner. Gjenbruksmaterialer som dette oppfordrer barna til å sette de sammen til nye konstruksjoner, og barna kan holde på uendelig for å finne nye kombinasjoner å sette de sammen på (2010, s. 14). "De inviterer til å bli tatt på og til å bli strukturert, telt, systematisert, kategorisert, målt, blandet, og til samarbeid og samhandling" (Odegard, 2010, s. 14).

"Materialets tidligere bruksfunksjoner ser ikke ut til å hindre kreativiteten, og vi som voksne blir ikke urolige for at det skal ødelegges da materialet i seg selv ikke er kostbart eller tenkt brukt i noen annen sammenheng" (Odegard, 2010, s. 14).

Odegard skriver om hvordan gjenbruksmaterialer er med på å styrke barns språk. Her trekker hun fram som Lillemyr at barna kan omdefinere ting når det blir tatt med i leken, derfor har det ikke noe å si om det er definert eller ikke, men udefinerte materialer gir større spillerom for hva det kan bli. Hun påpeker også at det ofte er vi voksne som setter grenser for barna i hva en ting kan være (2010, s. 63). Odegard referer til Änggård når hun skriver: "Änggård peker likevel på at naturmaterialer er mindre definerte (som gjenbruksmaterialer) og gir en større mulighet for transformasjon og tolkning, og dermed gir barn større mulighet for å fantasere og forestille seg (2010, s. 63).

2.2 Barnehagens rom

Som Odegard skriver, så kan en ikke se på materialene uten å se det i sammenheng med barnehagens rom. Dette handler om hvordan materialet blir presentert for barna. Hvordan rommet er formet har innvirkning på barnas bevegelser, sanser og utvikling. Videre skriver hun at Rinaldi beskriver barns opplevelse av rommene som "multisensorisk". Dette vil si at barna bruker alle sanser og er med i barnets engasjement til seg selv og i relasjon med andre barn (2010, s. 15). Odegard refererer Hultman som forteller om hvordan rommene kan virke

inkluderende eller ekskluderende når det kommer til barn. En må analysere rommets innhold for å tydeliggjøre hva det skal brukes til. Og hvilke materialet som skal tilbys, hva som er tillatt og ikke. De skriver om hvordan barn kan føle at de ikke har lov til å være der eller at det ikke er plass til dem. "Gulløy og Højlund (2005) hevder at innredning, materialer, romfordeling og arkitektur har en innebygget pedagogisk kraft, som både kommuniserer oppfatninger av barn og som legitimerer pedagogiske prioriteringer og privilegiefordelinger" (Odegard, 2010).

Odegård skriver at Gulløy og Højlund "bruker begrepet "rommet som en taus pedagogisk medhjelper" og hevder at rommet også vil kunne gi inntrykk av det rådende barnesynet i hver enkelt barnehage" (2010, s. 29). Dette kan igjen gi assosiasjoner til hvordan Reggio Emilia snakker om rommet som en tredje pedagog. Rommet som tredje pedagog vil si at en jobber etter prinsipp om at rommene innvirker like mye på barnas relasjoner og læring som kontakt med andre barn, som er den første pedagogen, den andre er pedagogen. Rommets innredning og hvilke leker og materialer som er presentert der gir derfor klare signaler til brukeren om hvilke aktiviteter som kan skje der. I Reggio Emilia blir rommene innredet i den hensikt at en tydelig skal kunne se hva som er tenkt at en skal bruke det til. Og om det er forventet at det skal være en voksen til stede (Odegard, 2010, s. 29).

I boken *Rom for barnehage* skriver Hanson om begrepet affordance, dette er en teori som er utviklet av Gibson. "Affordance er de samlede kombinasjoner av egenskaper som omgivelsene og materialene har, og den samlede informasjonen den/de gir oss gjennom sin synlighet" (Hansson, 2012, s. 159). Affordance kan ses på som at barn leter etter funksjoner i det de ser i et rom. Enten det er å løpe rundt, skli eller et sted å sitte. Barn tilegner gjenstander andre funksjoner enn det de er tenkt til å brukes som. I boken *Lyttende pedagogikk* skriker Åberg og Tagutchi om at "barna gjør ganske enkelt det rommet signaliserer til dem" (2010). Derfor er det viktig å tenke over alle mulighetene som ligger i rommet før en lar barna gå løs på det, og en bør ha en dialog med barna om hvordan de har lyst til å ha det. "Det er ført når vi lytter til barnas tanker og handlinger at vi kan skape et meningsfullt miljø som vekker barnas lyst og nysgjerrighet til å søke kunnskap i dialog med hverandre" (Åberg & Taguchi, 2010, s. 35). I Reggio Emilia-filosofien finner vi imidlertid uttrykket "materialenes nye liv". "Dette henspiller både på det å benytte resirkulert materiale, det å gjenbruke materiell og det å gi gjenstander nye funksjoner ved å plassere dem i en ny kontekst" (Hansson, 2012, s. 161)

2.3 Kreativitet

En hører til stadighet om kreativitet, og hvor bra det er at folk er kreative. Hva vil det egentlig si å være kreativ? Buås skriver i boken *Med himmelen som tak* at ordet "kreativitet" stammer fra det latinske ordet "creare"; det betyr å "bringe til verden", det vil si å skape noe nytt eller å tenke nye tanker. Dette kan være alt ifra en oppfinnelse, en skulptur, eller nye skrifter. Videre skriver hun om hvordan kreativitet handler om å tenke på nytt og å lage noe som ikke har vært gjort før (2016, s. 41). På samme måte skriver Bråten & Kvalbein om kreativitet som en egenskap som kan trenes, og at det kan brukes på flere områder i livet. De skriver videre at kreativitet har en hovedrolle når en skal utvikle avfallsmetoder som tar vare på våre ressurser (2014, s. 27). Sæbø skriver i boken *Kunst, kultur og kreativitet*, at selv om det har vært forskjellige oppfatninger på hva kreativitet er, så er hovedfokuset på at en kreativ person tør å finne nye løsninger, og tenker på nytt ved gamle utfordringer (2011, s. 35). I boken *i dialog med Reggio Emilio* skriver Rinaldi: "Barn er de mest enestående lytterne av alle – de avkoder, de tolker informasjon med en utrolig kreativitet. ... Det er derfor vi alltid må gi dem mange muligheter for å gjengi tankebildene sine, og til å presentere dem for andre" (2009, s. 128).

Som i alle andre deler av barnehagen må en også her være bevisst det asymmetriske forholdet mellom voksne og barn. Som i Reggio Emilia pedagogikken skriver Askland om det å være en anerkjennende voksen, i dette innebærer det å lytte til barnet, men også bekrefte at en hører barnet sine ytringer (2012, s. 35). I boken *Lyttende pedagogikk* skriver de: "Spørsmålet om hvordan vi bruker makten vår handler naturligvis ikke bare om valg av prosjekter, men om hver minste detalj i virksomheten" (Åberg & Taguchi, 2010, s. 69). Dette begrunner de videre i at materialene må være tilgjengelige for barna, for eksempel at malerkoster skal stå framme, slik at de kan male når de får lyst, og ikke når vi voksne har lyst til at barna skal male (2010, s. 69).

Vi mennesker viser allerede fra vi er barn at kreative prosesser ligger i oss. Vi er undrende, lekende og har en utforskertrang som gjør at vi vil utforske miljøet vi lever i. Dette kan sees igjennom den frie leken, men også i organisert aktivitet. (Min oversettelse, Vygotskij, 1995, s. 11-15) Öhman skriver også om hvordan barn bruker leken som en kreativ arena der de gjensker, gjenforteller og prøver ut noe de ikke har gjort før (2013, s. 152). Vygotskij skriver videre at: Barnets lek er ikke bare en oppsummering av det det har opplev, men kreativ bearbeiding av inntrykk. En måte å kombinere disse inntrykkene vil derfor gi en ny

virkelighet, som igjen tilsvarer barnets egne interesser og behov. På samme måte som leken er barnets søken etter skapende uttrykk og fantasi (Min oversettelse, 1995, s. 11-15).

"Det kompetente og kreative barnet eksisterer hvis det finnes en kreativ og kompetent voksen" (Rinaldi, 2009, s. 131).

Haabesland & Vavik skriver at synonymt med ordet kreativ finner vi ordet fantasi. Dette er noe vi i dagligtale bruker om hverandre. De mener at en likevel kan skildre en forskjell i disse ordene ved at kreativitet tar i bruk fantasien og indre bilder, og synliggjør dem (2000, s. 208). Videre skriver de at det er mange definisjoner på kreativitet, og det er derfor vanskelig å kunne trekke én konklusjon.

Hva kjennetegner en kreativ person? I følge Haabesland & Vavik kan en kreativ person skildres i tydelige karaktertrekk. Her trekker de fram Askeladden som en typisk kreativ person. I forskjell til sine brødre turte Askeladden å tenke nytt; han var nysgjerrig på omgivelsene sine, og stoppet gjerne opp for å snakke med folk. Han så også løsninger der brødrene bare ristet på hodet og gikk videre. Haabesland & Vavik konkluderer til slutt med at typisk kreative personer kan beskrives som idé-rike, fleksible og originale. De er uavhengige i tanke og åpen for det ukjente (2000, s. 209).

Alle mennesker er kreative på en måte, noen mer og andre mindre, Haabesland & Vavik sier at det bor kreative evner i alle elever, men at det er undervisningen som enten kan stimulere til å bruke den eller holde det inne (2000, s. 210). Sæbø skriver om hvordan en må utvikle barnas uttrykksformer gjennom å gi dem midler til å kunne uttrykke sine egne erfaringer og tanker. Dette henger sammen med at vi må danne en holdning som viser at det er bra å være kreativ, og at en stadig kan utvikle seg (2011, s. 40).

2.4 Skapende prosess

Haabesland & Vavik beskriver en kreativ prosess slik det slik: "En kreativ prosess representerer i utgangspunktet en forholdsvis ustrukturert situasjon. Løsningen på problemet er avhengig av evnen til å sette tanker og idéer sammen til nye muligheter" (2000, s. 219). Videre skriver de om Graham Wallas fire stadier i en kreativ prosess. Disse fire stadiene er forberedelse, inkubasjon, illuminasjon og verifikasjon. Den første fasen som kalles forberedelsesfasen er en innledende fase. I denne fasen har en et problem en skal finne en

løsning på. Det er derfor viktig å ikke være kritisk til ideene på dette stadiet, for da kan det forhindre den kreative prosessen til å bli ført videre.

Deretter kommer inkubasjonsfasen. Inkubasjon er et latinsk ord for "å ruge"; det er derfor veldig beskrivende siden en i denne fasen skal la ideene få modnes, og prosessen kan derfor stagnere litt. Selv om en lar idéen kverne i bakhodet, jobber en ubevisst på den.

Så kommer illuminasjonsfasen som kan forklares som en "lys idé", hvor en plutselig kan få en ide som driver hele prosjektet videre. Selv om idéen ofte er selvfølgelig, kan det være et steg til å utvikle den videre. "Verifikasjonsfasen er løsningen klar, og tankene kan settes ut i livet" (Haabesland & Vavik, 2000, s. 219).

I den nye rammeplanen for barnehagen står det også om at barnehagen må jobbe for fremme utforskning, utprøvinger og undring for å utvikle barnas kreative prosesser. Og at en må gi barna mulighet til å ta i bruk kreativ tenking, fantasi og skaperglede, for å gi barna måter å uttrykke seg kunstnerisk på, og gi de innblikk i kulturen. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 32-33)

I boken *Inntrykk og uttrykk* skriver Carlsen og Samuelsen "I det praktisk barnehagearbeid er det ikke like lett å skille mellom lek og skapende aktivitet" (Carlsen & Samuelsen, 2006, s. 49). De skriver om hvordan en i skapende prosesser arbeider for å gjøre indre opplevelser sanselige. Og det gjør at leken er selve essensen for å binde det sammen estetisk opplevelse og skapende prosesser. Estetiske fagområder er bindeleddet i møtet mellom den indre og den ytre verden (2006, s. 25).

3. Metode

Metode er et redskap som hjelper oss i møtet med det vi vil undersøke, dette ved å samle inn data innen det valgte temaet (Dalland, 2017, s. 112). I min undersøkelse valgte jeg å bruke kvalitativ metode for å samle inn svar på problemstillingen, som er Hvordan kan en bruke gjenbruksmaterialer som en kreativ ressurs i barnehagen? Jeg har brukt innsamlingsstrategien intervju for å samle inn data. Det finnes flere former for metode, og valget av metode kommer an på hva en ønsker å undersøke. Det er to metoder som går mest igjen disse er; kvalitativ metode og kvantitativ metode. I motsetning til kvalitativ metode så går kvantitativ metode mer ut på å kunne måle datainnsamlingene i tall og statistikk (Dalland, 2017, s. 52).

3.1 Kvalitativ metode

Hovedtrekkene ved kvalitativ metode er at de baserer seg på innsamling av data ved intervju, observasjon, prosjekter og analyse av dokumenter (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67). Dalland skriver at kvalitativ metode gir resultater som ikke kan beskrives med tall, slik som med kvantitative data (2017, s. 112). Ved å bruke kvalitative metoder, kan vi få en forståelse av samfunnet, og vi kommer tett inn på det vi ønsker å undersøke. Felles for de kvalitative metodene er at dataene vi analyserer beskrives i en tekst (Thagaard, 2013, s. 14). I min oppgave bruker jeg transkribert materiale fra intervjuet jeg holdt.

3.2 Intervju

"Intervjuet er en målrettet kvalitativ metode som bl.a. brukes for å få vite noe noe om hvordan andre mennesker ser på en bestemt sak, opplevelse eller erfaring" (Askland, 2012, s. 212). Jeg har valgt å bruke intervju som innsamlingsstrategi. Et intervju er en samtale som er planlagt, og som har et fokus som er utviklet på forhånd. Mitt fokus var gjenbruk i barnehagen, og jeg hadde utviklet en intervjuguide. Intervjuguiden som bestod av fire hovedspørsmål, hadde underspørsmål om det var nødvendig. Dette var for å kunne utbrodere samtalen uten å havne utenfor tema. Jeg sendte intervjuguiden til informanten på forhånd, slik at hun kunne forberede seg på spørsmålene på forhånd. Målet med dette var å få et så reflektert svar som mulig. Intervjuguiden blir derfor en mal som sikrer at en kommer gjennom alt en vil snakke om for å få belyst problemstillingen (Løkken & Søbstad, 2006, s. 108). Thagaard skriver om informanten som intervjupersonen; jeg kommer derfor til å skrive intervjupersonen der det er snakk om informanten i resten av avsnittet (2013). Under selve intervjuet lot jeg

intervjupersonen få snakke fritt om hvert spørsmål, og de ble heller ikke svart på i rekkefølge. Flexibilitet gjør at intervjupersonen kan snakke fritt om de temaene som er satt, og en kan komme inn på temaer som er relevant utenfor det satte tema (Thagaard, 2013, s. 98). Dette førte også til at jeg kunne supplere med nye spørsmål som et resultat av det intervjupersonen sa (Thagaard, 2013, s. 99).

3.3 Valg av informant

"Kvalitative studier baserer seg på *strategiske utvalg*, det vil si at vi velger deltakere som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiver" (Thagaard, 2013, s. 60). Jeg har valgt informanten min basert på at jeg ville vite mer om hvordan de jobbet med gjenbruk i barnehagen. Dette er derfor et strategisk utvalg, siden jeg trodde denne informanten sitter med kunnskap om temaet jeg skal skrive om (Dalland, 2017, s. 57). Siden jeg valgte å intervju i en barnehage som jobber bevisst med dette, tok det litt tid før jeg fikk positiv tilbakemelding. Dette er nok fordi disse barnehagene opplever en del pågang fra bachelorstudenter. Jeg tok derfor kontakt med noen barnehager jeg i utgangspunktet ikke hadde tenkt å kontakte. Jeg husket en barnehage jeg hadde hørt om via en av mine praksislærere. Denne barnehagen er kjent for sitt arbeid med gjenbruksmaterialer, og derfor falt valget på denne informanten. I følge Thagaard blir dette et teoretisk utvalg av informant, siden valget er basert på teorien jeg vil bruke og betydningen av konklusjonene jeg kan trekke fra intervjuet (2013, s. 60). Jeg valgte å intervju i denne barnehage for å samle inn data fra en kilde som jobber daglig med gjenbruksmaterialer. Informanten er styrer av barnehagen, og har derfor god innsikt i barnehagens pedagogikk og deres prosjekter. Jeg tok kontakt med styrer via e-post, og fikk raskt svar på at hun ville være med på intervju. Intervjuet fant sted i barnehagen, hvor jeg også fikk en rundtur for å få se på materialene de hadde opparbeidet seg.

3.4 Etske retningslinjer

Forskningsetikken legger tydelige føringer med tanke på hvordan personopplysninger skal håndteres, og at den som deltar i arbeidet har lovfestet rett til å ikke bli krenket (Bergsland & Jæger, 2014, ss. 83-86). Jeg omtaler også personen jeg har intervjuet som "informanten" for å holde personens opplysninger anonyme. Med grunnlag i dette utarbeidet jeg et samtykkeskjema ut ifra eksempelet i boken *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* av Bergsland & Jæger (vedlegg 1). Samtykkeskjemaet ble sendt på e-post til informanten før

intervjuet. Informanten hadde derfor lest og skrevet under på skjemaet før intervjuet. Informanten fikk i samtykkeskjemaet informasjon om at jeg skulle ta opp samtalen, for å kunne transkribere, og at selve opptaket ble slettet etter det. Å transkribere vil si at jeg skriver ned ord for ord det som ble sagt i intervjuet (Dalland, 2017, s. 89). Informanten ble også informert om at hun kan trekke seg underveis i prosessen. Dalland skriver om at det er viktig å ha et skriftlig samtykke, for å ha noe håndfast å gå tilbake på om det skal forekomme noen tvil om det var inngått samtykke (2017, s. 241).

3.5 Analyse av data

"Analyse er et granskingsarbeid der utfordringer ligger i å finne ut av hva materialet har å fortelle" (Dalland, 2017, s. 144). Jeg tok et bevisst valg om å ta opp intervjuet på en opptaker, for senere å transkribere det. Dette gjorde at jeg ha større fokus på samtalen der og da, i stedet for å måtte notere underveis i intervjuet. Transkripsjonen gjør at jeg får et nedskrevet materiale som jeg kan jobbe videre med. Jeg vil da få en så nøyaktig beskrivelse som mulig av det som ble sagt. I transkriberingen av intervjuet mister man det verbale kroppsspråket (Dalen, 2011). Dette er noe jeg må være bevisst på når jeg skal se videre på mine funn. Ved å transkribere ble jeg godt kjent med materialet mitt, og det åpnet for tanker for hva jeg ville ha med i oppgaven. Etter transkriberingen begynte jeg å belyse funn ut ifra intervjuet. Hva var hensiktsmessig å ta med videre, og hva var mindre relevant? Etter å ha gjennomført og transkribert intervjuet, analyserte jeg materialet jeg hadde fått samlet inn. Deretter organiserte jeg funnene mine i kategorier. Dette for å enklere kunne se et mønster i dataene, og for å kunne finne en konklusjon som kan svare på problemstillingen. Funnene mine fordelte jeg videre på noen kategorier som jeg til slutt har gjort til overskrifter i funn-, og drøftingskapittelet. Jeg har bearbeidet deler av intervjuet som er med i funnene, for å fjerne typisk muntlige ord som "liksom" og "sånn", for å gi det en mer skriftlig form (Dalland, 2017, s. 89).

3.6 Kritikk til metode

Metoder er ikke feilfrie. Så det å reflektere over egen metode og stille seg kritisk, øker kvaliteten (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). I dette avsnittet har jeg vurdert min metode og dens sterke og svake sider. "*Reliabilitet* kan i kvalitative studier knyttes til spørsmålet om *troverdighet*, om forskningen utføres på en tillitsvekkende måte, om hvor pålitelig datamaterialet er, hvordan det samles inn, og hvordan det bearbeides, analyseres og tolkes"

(Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Derfor er det viktig at jeg opprettholder reliabiliteten ved behandle mine data nøyaktig. Hvis det er flere som forsker på samme prosjekt, øker reliabiliteten siden det er flere som gjør det samme arbeidet (Larsen, 2017, s. 95). Jeg som har hatt intervju som metode, må tenke på at svaret kan være preget av at informanten svarer på spørsmålet slik hun tror jeg vil hun skal svare, eller at hun forfiner sannheten. Det er vanskeligere for informanten å være ærlig ved intervju, enn ved et anonymt spørreskjema. (Larsen, 2017, s. 29). Validitet handler om dataene en har samlet inn er relevante eller gyldige sammenlignet med problemstillingen. Dette er det motsatte av reliabilitet som viser pålitelighet, og nøyaktighet sammenlignet med undersøkelsen (Larsen, 2017, s. 80). En annen svakhet i mitt forskningsprosjekt er at jeg har tatt i bruk bare en metode. Ved å bruke flere metoder kunne jeg ha styrket svakhetene fra den ene metoden med en annen. Dette kalles metodetriangulering (Larsen, 2017, s. 30). Jeg kunne for eksempel ha kombinert intervjuet mitt med observasjoner i barnehagen, og ved barneintervju. Ved bruk av flere metoder styrker dette troverdigheten for undersøkelsen, samtidig som det øker validiteten og reliabiliteten (Larsen, 2017, s. 82). Valg av flere metoder gjør derimot hele prosessen mer omfattende og tidkrevende, noe som underbygger mitt valg i å holde meg til en metode (Bergsland & Jæger, 2014, s. 69). Generalisering handler i kvalitativ metode om overførbarhet. Selv om mine data er basert på ett enkelt intervju i en barnehage, kan det også være gjeldende i en annen barnehage. Derfor er ikke målet med en kvalitativ studie å generalisere resultatene en finner, men å beskrive det en har funnet ut.

4. Funn og drøfting

I dette kapittelet vil jeg presentere og drøfte funnene fra intervjuet, for og så knytte disse opp til teorien jeg presenterte i teorikapittelet. Her presenterer jeg først et og et funn for og så følges opp med drøfting i lys av teori. Som nevnt tidligere er problemstillingen min:

"Hvordan kan en bruke gjenbruksmaterialer som en kreativ ressurs i barnehagen?" Med utgangspunkt i mine funn er kapittelet delt inn i en hovedkategori, siden mye av det som blir omtalt flyter over i hverandre: Gjenbruk og materialet i barnehagen.

4.1 Gjenbruk og materialet i barnehagen

Et av mine spørsmål gikk ut på om de brukte gjenbruk som en føle av miljøbevissthet. Disse er vedlagt i vedlegg 2.

Utdrag fra intervju:

"Det har egentlig ikke nå sånn naturvern som bakgrunn. Egentlig ikke. Det ligg i grunnlaget med tanke på vårt syn på barnet, og læringssynet vårt og arbeidsmåten vår. [...] Og så har det blitt sånn at det materialet som vi har, e jo brukt før."

Her snakker informanten om at deres valg i å ha gjenbruksmaterialer ikke er grunnlagt i en tanke om å være miljøbevisst, men at det heller er et utfall av deres pedagogikk og valg av materialer i barnehagen. Dette var noe jeg bevisst spurte om, siden jeg ville vite om de hadde miljøet som utgangspunkt i gjenbruket. I teorikapittelet skriver jeg om hvordan Bråten og Kvalbein skriver om at barnehagene ofte bruker gjenbruksmaterialer som en ressurs siden det er materialer som ofte er gratis (2014). Denne barnehagen har derimot brukt gjenbruksmaterialer som en hovedkilde i de fleste møbler og leker, med grunnlag i at de gjerne vil bruke ting på nytt. De kjøper gjerne brukte møbler og bruker de på en ny måte ved å rekonstruere de. Mange av hyllene rundt om i barnehagen var laget av gammelt materiale. Informanten forklarer og at de er ute etter materialer som har en tydelig kvalitet i seg. Som de bearbeider til å bli nye ting. De hadde også fått masse prøvelapper i skinn fra Ekornes som de hadde levert til et lokalt firma for å få sydd et lappeteppe. De gestaltet derfor det materialet de fikk samlet inn på en veldig god og bærekraftig måte. Bedriftene som hadde gitt de materialene var glade bare de kunne gi det bort til noen som ville bruke det til noe i stedet for å gjenvinne det. En kan her trekke tydelige paralleller til Reggio Emilias måte å bruke industriens avfall til noe nytt (Bråten & Kvalbein, 2014).

Utdrag fra intervjuet:

"Nån gang e det fritt å velg materiale, og noen gang så begrense vi valg. Men vi vil jo at det skal være individuelt. [...] Vi har et eget naturrom. [...] Så for oss e det jo kjempeviktig det der med strukturen og ryddinga da. Alt e sortert."

I intervjuet kom vi ofte inn på dette med å sette grenser. Informanten legger klare retningslinjer for hvordan hun mener det skal være:

"Ja det jo oss voksne som det kjem an på, for vi kan ikke ha den holdninga som "æsj, det kan jo berre ligge der". Det kan vi ikke ha. Så vi må ha nå samtala med noen ja. Hvis noen e mer ustrukturert og sånt så må vi."

Med dette setter hun klare mål for de ansatte og gir dermed retningslinjer som barna kan lære seg å følge. Natur-rommet var organisert slik at de hadde bygget opp hyller hvor det var saget til hull for å sette sodd-bøtter nedi. I bøttene var det sortert forskjellige materialer. Disse var alle sortert etter kategori. Til sammen var det 26 bøtter som hver hadde forskjellige typer materialer. Det var korker, kongler og skjell for å nevne noe. For eksempel var det mange forskjellige typer og størrelser av kongler, og disse var sortert i forskjellige bøtter. Dette åpner til mange samtaler med barna, og en kan trekke inn andre fag for å snakke om de forskjellige typene det finnes av kongler. Denne hylla med bøttene var helt nede på gulvet slik at selv de minste barna hadde mulighet til å kunne plukke med seg noe. Disse bøttene var langt ifra det eneste de hadde der inne, så det var ikke akkurat mangel på materiale. Her inne var det bare materialer og ting en finner ute i naturen. Så fargepaletten var i brunfarger, samtidig som noen av steinene var malt med gull-maling. *"Ungene har jo og brukt å få sommeroppgave sammen med foreldrene å plukke med seg noe enten fra skogen eller stranda som en kan bruke som materiale."* Dette gjør at de hele tiden får tilgang til nytt materiale.

Som Bråten & Kvalbein (2014) skriver har barnehagen stor tilgang til disse gratismaterialene hvis de bare er ute etter de. I denne barnehagen hadde de så mange kontakter at de til og med kunne være kresen på hvilke materialer de ville ha. De skilte disse etter kvaliteter (Bråten & Kvalbein, 2014) og brukte kun det som kunne tåle en del til å lage noe nytt av.

Utsnitt fra intervjuet:

"Hos oss så dele både tre og fireåringen rom, men dem e ikke inne samtidig. Og det e jo stor forskjell på tre-åringen kontra fire-åringen. Og da har vi snakka mye om det at.. for noen sie at vi kan jo ikke begrense dem i leiken med det dem hente og sånn, men da sie vi at det MÅ du faktisk. For det e din oppgave, og at hvis at du lett treåringen berre dra fram og dra fram, for treåringen han e en hamstrer. Så sett du treåringen i en situasjon som han ikke klare å mestre, når han ska begynne å rydd etterpå."

Senere sier hun:

"Vi må være vårt ansvar bevisst, og det e viktig. Eller så får du de der konflikten med at dem ikke vil rydd og at dem begynne å skrik, og det tar lag tid og det bli kaos og."

Her viser hun til at hun er klar over det asymmetriske forholdet som ligger mellom oss og barna (Askland, 2012). Dette er det viktig å være bevisst i alle sammenhenger, og derfor synes jeg det er så fint at hun nevner det med tanke på hvor mye barna for lov til å ta med seg ut fra rommene. Selv om det asymmetriske forholdet som oftest handler om det at vi voksne må gi litt slipp på den "makten" en har, så er dette med å begrense barnas valgmuligheter med på å gjøre nettopp det (2012). En kan i dialog med barnet forklare grunnene til at barnet ikke kan ta med seg så mye ut av rommet. Dette Kan gjøre at barnet får en større innsikt i hvorfor det ikke kan ta med seg mer enn det kan bære neste gang. Dette beskriver også Åberg & Taguchi når de skriver at ting skal stå framme for å gi barna mulighet til å bruke det. Samtidig må barna lære seg at det kommer konsekvenser av egne valg, og at det i dette tilfelle kan være en mengde materialer som ikke er mulig for barnet å rydde opp selv (2010). Å sette tillit til det kompetente barnet er viktig, for å få en god dialog med barnet.

Hentet fra intervju:

"Til småbarnsavdelinga har klossa i forskjellige størrelser ifra sånne limtredragere som det står tall på. Vi har nå skinnlapper og vi har nå anna, vi har og dyr. [...] Dem og har jo muligheten til å hent se nå på prosjektrommene dem og."

Inne på småbarnsavdelingen var materialene og lekene plukket for at barna skulle kjenne forskjell på strukturen. Det var mange selvsyde klosser som var fylt med et mykt materiale, og klosser av tre i forskjellige størrelser. Her viser personalet at de har kunnskap med tanke på det å representere et bredt spekter av materiale, slik at kan bruke sine taktile sanser til å få

erfaring med forskjellig type strukturer (Bråten & Kvalbein, 2014). De viser og kompetanse med tanke på det at de aller minste, at de trenger mer konkrete leker for å kunne kjenne det igjen og ta det med i leken (Öhman, 2013).

Utdrag fra intervjuet:

"Ikke så store ting, for d har vi jo ikke plass til. Vi hente jo ting fra både elektrikere, murere. Og sånne ting som bli brukt i fagyrkene og da. Så e vi opptatt av at det skal vær ordentlig. Skal ikke være noe ræl. Og det har jo med at æ meine ungene behandler tingene på en helt annen måte hvis det e ordentlig. Det har med en gjensidig respekt å gjøre."

Informanten er veldig opptatt av at de gjenbruksmaterialene de presenterer for barna skal være skikkelige. Og det bar rommene preg av. Det meste av materialene og hyllene på rommene var gjenbrukt, men på en stilren måte. De var veldig opptatt av at det kunne være gjenbruk i alt, men at alt skulle ha en sammenheng. Hver avdeling hadde sine basefarger, og det som var gjenbrukt holdt de seg innen samme fargepalett som var bestemt for rommet. Informanten fortalte at de hadde bevisste tanker når det kom til farger og leker, slik at de sammen skulle danne en sammenheng rent estetisk. De var ofte i kontakt med bedrifter for å høre om de kunne få prøvelapper av tekstiler eller annet materiale som bedriftene skulle kvitte seg med. Dette gjorde at de hadde et bredt spekter i materialer. Som Bråten & Kvalbein også beskriver er informanten veldig fokusert på at materialene skal ha riktig kvalitet til formålet (2014). I møblene og interiøret som er rundt om er det robuste materialer som tåler slitanjen en barnehagehverdag medfører. For å supplere har de også mer skjøre ting som fjær, kongler og det meste en kan finne i naturen. Dette kan brukes i kombinasjon med lysbord som de har rundt omkring. Dette kan knyttes sterkt opp imot Reggio Emilia, hvor de har lysbord sånn at barn kan utforske tingene i forskjellig lys. Det at de henter inn materialer fra industri-bedrifter gir tydelige assosiansjoner til Reggio Emilia-pedagogikken hvor de samler inn materialer fra industrien (Bråten & Kvalbein, 2014).

Hentet fra intervjuet:

"Vi har definerte leika og. For det e jo i en kombinasjon sant. Vi har jo noen dyr. Vi har jo ei tekanne, og en kan jo definere det som nå anna. Vi har snakka mye om det, hva e det som e definert materiale."

Informanten snakker om at de er ute etter en kombinasjon mellom definerte leker og udefinert materiale. Og med dette viser hun en tydelig forståelse av hva som definerer et leketøy (Lillemyr, 2011). De vil ha en kombinasjon av gjenbruksmaterialer og definerte leketøy fordi det gir en god balansegang mellom det konkrete og det mer abstrakte. Som Lillemyr også skriver kan barna også omdanne konkrete leker til å ha en annen betydning (2011). Informanten ramser også opp dukker og andre konkrete leker. Det som preger barnehagen er at også disse lekene er sirlig plukket ut for å matche interiør og inventar.

Hentet fra intervju:

"Vi ønske jo, vi e inspirert, vi e ikke nå Reggio-barnehage, men vi e inspirert. Både i forhold til synet på barn, og den kreative måten å tenke på. Og at det med læring og det kompetente barnet. Vi har mye større fokus på leiken enn Reggio. Vi meine jo at det skjer like mye læring i leiken som i å hold på med en aktivitet eller et prosjekt da. Leiken e jo et prosjekt i seg selv, og det e jo der materialet vi har får blomstre på en måte."

Det at de er inspirert av Reggio Emilia-pedagogikken var ikke vanskelig å se. I forhold til andre Reggio Emilia inspirerte barnehager jeg har vært, så hadde denne tatt det et steg videre. De hadde større fokus på den helhetlige estetikken, og de ansatte fikk ikke lov til å sette i gang prosjekter som gjorde endringer i interiøret på egen hånd. De barnehagene jeg har vært i som er inspirerte av Reggio Emilia, har det som oftest vært sykkelhjul som har fått stoffremser tvunnet i seg, lampeskjermer som har blitt hengt opp rundt omkring. Hovedtrekket med disse tingene er at en tydelig kunne se hva det hadde vært før. I denne barnehagen kunne en på en måte se at materialene hadde levd et liv før, men de hadde fått et helt nytt design og en måtte se nøye for å finne fragmenter fra andre ting. Mye av det var det også ikke mulig å se det på, men at det gjennom samtalen kom frem at det hadde vært noe annet. (Bråten & Kvalbein, 2014) Jeg skal ikke trekke noen konklusjoner i hva som er å foretrekke, for begge aspektene har noe ved seg. Både den mer sjarmerende måten å gjenvinne dekk på, men også den mer helhetlige måten som var gjort her. Når det er sagt, er

det nok noe mer tidkrevende for barnehagen å sette i gang slike helhetlige prosjekter, og det krever ekstra dugnad fra de ansatte. Styrer sa at en ikke kunne "tvinge" de til å være med på slike dugnader, men at en så etter slike ferdigheter da folk var på intervju, og at dette var å foretrekke.

Når det kommet til dette med leken angrer jeg på at jeg ikke spurte om å få utdypet dette mer, for jeg er litt usikker på hva hun mente med det at de var mer opptatte av leken enn Reggio Emilia. For der er de jo veldig opptatt av at oss voksne skal være en god samtalepartner med barna, for å kunne styrke de i leken (Rinaldi, 2009).

Hentet fra intervjuet:

"Vi har ei gjenbruksgruppe som har i oppgave å dra rundt og ringe rundt for å få tak i nytt materiale. Så etterspør vi mye til foreldre og. Og da har vi en bestilling. Sånn at vi ikke bli en raskplass der dem kan komme med det dem ikke vil ha. Så vi spør, og vi fortelle hva vi vil ha. For eksempel julekula til jul, masse julekula. For at vi lage nå, eller pynte med eller bruke i leiken eller."

Jeg opplever at det å sette krav til den rent estetiske utseende kan være bra, men i det lange løp kan det være litt demotiverende for de ansatte som ikke er med i gjenbruksgruppa. Selv om personalet er med på å gi bestillinger til foreldrene om hva de kunne tenke seg. Foreldrene var ikke pliktige til å hjelpe til med dette, men barnehagen satte stor pris på om foreldrene ville være med å hjelpe de. De setter tydelige krav med tanke på at barnehagen ikke skal bli et sted der foreldrene bare kan dumpe overskuddsmateriell, og det tenker jeg kan være lurt siden de ikke vil ha inn hva som helst. Barnehagen var og flinke til å se etter hva foreldrene hadde av ferdigheter og hva de kunne tilføye barnehagen. En ting er at de må passe seg for å miste barnas stemme i det hele, som Åberg & Taguchi (2010) sier må en bruke barnas tanker og ideer for at de skal føle at de har en medbestemmelse i hva de gjør i barnehagen. Jeg savner derfor litt aspekter på hvordan barna fikk være medvirkende i dette arbeidet.

Utsnitt fra intervjuet:

"Og når æ bruke ordet kreativitet så e det ikke nødvendigvis i konteksten med kunst og håndverk. Nei. Det e i det å være løsningsorientert og det å skape sitt eget ut ifra det vi har."

Her snakker informanten om hvordan de vil at gjenbruksmaterialene kan fremme kreativiteten hos barna. Dette tenker jeg er en god måte å tenke på, og det er med å fremme statusen til gjenbruksmaterialene. Som Bråten & Kvalbein (2014) sier har det mye med hvordan vi som barnehagelærere snakker om materialene på. Hvis en får frem de gode aspektene som ligger i gjenbruksmaterialene, så tenker jeg at det vil styrke folk sitt syn på gjenbruksmaterialer. Det er med på å gi gjenbruksmaterialene en verdi i seg selv. Hun bruker også ordet kreativitet som en betegnelse som å skape noe nytt i tråd med hvordan Buaas (2016) forklarer ordet.

Hentet fra intervjuet:

"Det samme materialet kan brukes i leik, og det kan brukes til å lage nå. Og det er jo det kreative i prosessen som vi er opptatt av som skapes i bruken av det materialet. Og at det bli veldig individuelt og da, for dem skape noe ut ifra seg selv."

Her er informanten inne på det med å finne en betydning i selve materialet, og at det kunne brukes til mye. Om barna tar med seg materialet i leken, kan det som Lillemyr (2011) sier bli til en leke. Barn er undrende skapninger og de har en utforskertrang. Informanten påpeker at de ansatte oppfordrer barna til å bruke materialrommet, og de får lov til å ta med materialer inn på avdelingene. Som Vygotskij (1995) sier kan de kombinere sine sanseinntrykk i leken og bearbeide det de har opplevd. Det som er unikt med de materialene barna kunne hente på natur-rommet er at de kan brukes til å sette sammen noe der og da, for og så plukke de fra hverandre igjen. Sånn som med mosaikkflisene som Odegard (2010) beskriver. For eksempel så oppfordre de små runde treklossene de hadde til å bygges sammen, eller lage mønster med på et lysbord.

Hentet fra intervjuet:

"Og poenget er at vi vil ha masse av det samme. Og så er det på en måte organisert sånn materialet vi har, eller leikene da. Organisert ut i hver sin boks ut ifra enten om det er materiale eller om det er farga. [...] poenget med å bruk sånn i stedet for vanlige leika, er jo fordi vi trur. Og vi meine, vi er ganske sikker og, på at det skape nå heilt anna med tanke på det med relasjoner mellom ungan. Vi ser jo den kreativiteten som skjer i hvordan dem bruke materialet sammen på. Og det skape nå mellom ungan, som er veldig verdifullt synes æ da. Det skape gode relasjoner, det skape større samarbeid, det skape kreativ leik. Ungene får mulighet til å være kreativ. Språket ikke minst. Dem

diskutere, dem løse konflikter, bli enig, dem dele. Det e lite konflikt. Du såg en da du kom her i sted, men det e ganske lite konflikter."

Informanten påpeker her hvordan gjenbruksmaterialene skaper større relasjoner mellom barna. Dette kan være fordi gjenbruksmaterialene gir rom for å snakke om forskjellige ting. Hva har dette vært før?, hva kan det brukes til? Slike spørsmål er med på å utvikle barnas ordforråd og de blir nødt til å ta i bruk fantasien for å se for seg ting. Og det udefinerte materialet gir større rom for å tolke et eget svar på hva det er. I Reggio Emilia-pedagogikken er det et stort fokus på å gi barn rom til å snakke om det som foregår. Dette viser at vi som voksne bryr oss om hva barnet har å si. Dette kan videreføres inn i barnas lek, og kan derfor ha stor betydning i hvordan barna løser konflikter. Som Rinaldi sier må vi gi de verktøy til å kunne gjengi situasjoner og snakke fritt om ting (2009). Som Odegard skriver har ikke gjenbruksmaterialene noen restriksjoner på hva det kan være, og jeg tenker at dette gjør at barna ikke føler eierskap over objektene fordi de har mer enn nok av alt (2010).

Hentet fra intervjuet:

"Det og med at dem e i leiken å lage seg prosjekt selv, med det som e og det materialet som vi har. Så kan dem hold på med ganske lenge. Det va ein fireåring som sa for to år sia, huske ikke hvilken sammenheng han sa det i men: " Vi kan lag ALT her vi"."

I dette sitatet snakker informanten om hvordan barna står fritt til å plukke det materialet de vil ha akkurat når de vil. Og det viser at barna kan holde på lenge med materialene bare de blir bydd fram på en god måte (Odegard, 2010). Hun forteller også om en gutt som mente at de kunne lage alt med det materialet de hadde, dette tenker jeg gjenspeiler mulighetene som ligger i nettopp dette materialet. For denne gutten så ingen grenser i hva de kunne lage bare de hadde tid til det.

6. oppsummering og avslutning

I dette kapittelet skal jeg oppsummere oppgaven. Jeg skal vurdere om jeg har svart på problemstillingen som er "Hvordan kan en bruke gjenbruksmaterialer som en kreativ ressurs i barnehagen?" Jeg har i denne undersøkelsen vært ute i barnehagen for å intervjuere styrer.

I innledningen begrunnet jeg hvorfor jeg har valgt dette temaet i grunnlag at jeg ville se hvordan gjenbruksmaterialer kunne brukes i barnehagen. Og jeg grunnla det med at jeg synes at det er et spennende materiale, underveis i prosessen har jeg erfart at grunnene til å bruke gjenbruksmaterialer er større enn jeg hadde tenkt. Ikke bare gir det er miljøfremmende, men det gir barna mange positive holdninger til en bærekraftig fremtid. Vi voksne har mye å lære av barnas undring og vi må tørre å se på forskjellige materialer med et mer åpent sinn.

Selv om dette er et intervju i en enkelt barnehage, kan en trekke konklusjoner i at det kan være overførbart til andre barnehager. Det er godt gjennomførbart for mange barnehager, bare en legger vekt på en god struktur. Selv om det fungerte bra i denne barnehagen, er det ikke sikkert det hadde fungert i andre barnehager. Når det kommer til problemstillingen mine og hvordan gjenbruksmaterialene kan være en kreativ ressurs i barnehagen, tenker jeg at funnene mine har belyst hvordan denne barnehagen har gjort det på en god måte.

Bråten & Kvalbein (2014) skriver om hvordan gjenbruksmaterialer kan være en ressurs i seg selv. Dette kom tydelig frem i barnehagen jeg har besøkt og intervjuet i. De hadde mange kreative løsninger som var tuftet på det å bruke gjenbruksmaterialer på en ny måte. Gjenbruksmaterialene hadde fått en tydelig plass i barnehagen og de var godt tilgjengelige for barna. Det at dette naturrommet var godt tilgjengelig for hele barnehagen, gjorde at det var mye tatt i bruk. Bare på den tiden jeg var der inne var det barn som kom og hentet seg materialer for å ta det med på avdelingen.

Gjennom intervju har jeg fått et godt innblikk i hvordan barnehagen kan bruke gjenbruksmaterialer aktivt, både i kunst og håndverk men og som en egen ressurs på avdelingene. Jeg tenker at denne barnehagen står i særstilling når det kommer til hva de kan ta inn i barnehagen, siden den er privat. På tross av dette synes jeg denne barnehagen viste hvor mye en kunne ha at det samme, bare en lager et godt system på hvordan det skal oppbevares. Det var derfor inspirerende å høre hvordan en kan stille krav til både til de ansatte, men også til barna. I denne prosessen har jeg og fått mange nye kunnskaper. Dette med tanke på

hvordan en kan bruke gjenbruksmaterialer i barnehagen, men også i forhold til egne holdninger når det kommer til disse materialene. Jeg har fått en større innsikt i hva det vil si å ha gjenbruk i en barnehage, og hvordan mine holdninger føres videre til barna. Dette er helt klart et tema jeg kommer til å bruke aktivt når jeg begynner å jobbe som barnehagelærer. Og jeg vil fortsette å sette meg inn i temaet for å kunne gå enda grundigere til verks, når jeg kommer ut i jobb. Jeg håper derfor at mine holdninger og kunnskaper vil smitte over på de jeg skal jobbe sammen med og at barna får nytte av det i sitt liv. Det at vi i barnehagen vet hva kreativitet er, og at vi gir barna muligheten til å få gi utløp for sin utforskertrang synes jeg er veldig viktig. Jeg vil derfor avslutte med dette sitatet av Rinaldi: "Det kompetente og kreative barnet eksisterer hvis det finnes en kreativ og kompetent voksen" (2009, s. 131).

7. Litteraturliste

- Askland, L. (2012). *Kontakt med barn. Innføring i førskolelærerens arbeid på grunnlag av observasjoner*. Oslo: Gyldendal.
- Bakke, K., Jenssen, C., & Sæbø, A. B. (2011). *Kunst, kultur og kreativitet Kunstfaglig arbeid i barnehagen*. (A. B. Sæbø, Red.) Bergen: Fagbokforlaget.
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Brønstad, E. S., & Øksnes, M. (2014). Leketøyets lekeverdi. I T. H. Rasmussen, *På spor etter lek - Lek under moderne vilkår* (ss. 217-231). Bergen: Fagbokforlaget.
- Bråten, I., & Kvalbein, Å. (2014). *Ting på nytt. -en gjenbruksdidaktikk*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Buaas, E. H. (2016). *Med himmelen som tak. - Barns skapende lek utendørs* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Carlsen, K., & Samuelsen, A. M. (2006). *Inntrykk og uttrykk. -estetiske fagområder i barnehagen*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode - en kvalitativ tilnærming* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Haabesland, A. Å., & Vavik, R. (2000). *Kunst og håndverk - hva og hvorfor*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hansson, H. (2012). Kunstneriske forstyrrelser med romlige og materielle for- og etterspill. I A. Krogstad, G. K. Hansen, K. Høyland, T. Moser, & T. Moser (Red.), *Rom for barnehage. -Flerfaglige perspektiver på barnehagens fysiske miljø* (ss. 149-170). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagens Innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex Norsk Skoleinformasjon.
- Larsen, A. K. (2017). *En enklere metode - veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

- Lillemyr, O. F. (2011). *Lek på alvor* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2006). *Observasjon og intervju i barnahagen* (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Odegard, N. (2010). *Gjenbruk som pedagogisk idé - "Når (materi)AL(ite)T henger sammen med alt"*. Høgskolen i vestfold: Høgskolen i vestfold. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/149152/Odegard-2010-Masteroppgave.pdf?sequence=1>
- Rinaldi, C. (2009). *I dialog med Reggio Emilia. -Lytt, forske og lære*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse -En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Vygotskij, L. S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndommen*. (K. Ö. Lindsten, Overs.) Göteborg: Diadalos.
- Waterhouse, A.-H. L. (2013). *I materialenes verden. - perspektiver og praksiser i barnehagens kunstneriske virksomhet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Öhman, M. (2013). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk Forum.
- Åberg, A., & Taguchi, H. L. (2010). *Lyttende pedagogikk. - etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. (5. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

8. Vedlegg

8.1 Vedlegg 1

Informasjonsskriv til informanten

Navn:

Adresse:

Informasjonsskriv til informanten

Jeg har vært i kontakt og snakket om din deltakelse i mitt bachelorprosjekt

"Gjenbruksmaterialer som ressurs i barnehagen". Jeg er svært glad for at du vil bidra, fordi dine tanker rundt mitt tema er av stor interesse for meg. Målet med prosjektet er å sette søkelys på hvordan de ansatte i barnehagen jobber med det pedagogiske innholdet med tanke på et økende fokus på gjenbruk i barnehagen.

Mine veiledere i prosjektet er Mirjam Dahl Bergsland og Jørgen Moe ved Dronning Mauds minne høgskole. Arbeidstittelen "Gjenbruksmaterialer som ressurs i barnehagen" er under bearbeiding, og den kan endres underveis.

Den empiriske undersøkelsen dreier seg om ett eller flere dybdeintervju med et utvalg av barnehageansatte. Jeg ønsker å ta opp våre samtaler på en digital lydopptaker fordi dette vil være en god støtte under analysearbeidet. Alle opplysninger om deg vil oppbevares konfidensielt under prosjektperioden og ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i det publiserte materialet. Lydopptak slettes og øvrig datamateriale anonymiseres senest innen 08.04.18

Prosjektet skal være ferdig 03.05.18. Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke deg fra prosjektet uten å måtte begrunne det.

Jeg har mottatt skriftlig informasjon og er villig til å delta i studien.

Signatur og dato

Jeg ser frem mot et godt samarbeid!

Ta kontakt ved spørsmål og kommentarer.

8.2 Vedlegg 2

Intervjuguide.

- Hvordan jobber dere med gjenbruksmaterialer i kunst og håndverk?

- Bruker dere gjenbruksmaterialer bevisst?
 - o Er det i grunnlag av et miljøaspekt?

- Hvilke materialer bruker dere?
 - o Hvilke leker/materialer har småbarn?
 - o Er materialene tilgjengelige for barna?
 - o Kan barna plukke materialer som de vil?

- Hvordan jobber dere for å få barna til å medvirke i prosessen.
 - o Med tanke på å lage ting til påske/jul?